

Öz-bilinç Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Öz-bilinç Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28711>

Özet

Öz-bilinç Ölçeği, bireylerin kendilerine yönelik dikkat ve farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikolojik bir araçtır. Bu giriş, orijinal ölçeğin 2007 yılında Akın, Abacı ve Öveç tarafından Türkçe diline uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi çalışmasına dayanmaktadır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu sağlamak için **dilsel geçerlik, yapı geçerliği** ve kapsamlı güvenilirlik analizlerini içermiştir. Ölçek, bireylerin özel (içsel) ve kamusal (dışsal) öz-bilinç eğilimlerini değerlendirmeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Öz-bilinç, **psikoloji**, Psikometrik, Ölçek Uyarlama, **Geçerlik**, **Güvenilirlik**, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Ahmet Akın, Rıza Abacı, Ümit Öveç

Amaç

Öz-bilinç Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin kendilerini ne kadar sıklıkla ve ne şekilde gözlemlediklerini veya kendilerine dikkat ettiklerini tespit etmektir. Türkçeye uyarlama çalışması'nın özel amacı ise, uluslararası alanda kabul görmüş olan bu ölçeği Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanabilmek için gerekli **psikometrik** kanıtları sunmaktır. Bu sayede, Türkiye'deki araştırmacılar öz-bilinç yapısını bilimsel çalışmalarında kullanabilir hale gelmiştir.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel benlik kavramlarından biri olan **öz-bilinç** (self-consciousness) yapısını ölçmektedir. Öz-bilinç, genellikle bireyin kendi dikkatini kendi üzerine yönlendirme eğilimi olarak tanımlanır ve yaygın olarak iki temel boyutta incelenir:

Özel Öz-bilinç (Private Self-Consciousness): Bireyin içsel durumlarına, duygularına, düşüncelerine ve hislerine odaklanma eğilimi.

Kamusal Öz-bilinç (Public Self-Consciousness): Bireyin dış görünüşüne, bakışlarına kendi hakkındaki düşüncelerine ve sosyal imajına odaklanma eğilimi.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin bu çok boyutlu yapısını Türkçe formunda da korunduğunu göstermeyi hedeflemiştir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik çalışmaları, psikometrik açıdan sağlam temeller oluşturmak üzere titizlikle yürütülmüştür. Geçerlik analizleri aşağıdaki unsurları kapsamaktadır:

Dilsel Etkinlik: Ölçek maddelerinin orijinal dildeki anlamları Türkçede doğru ve kültürel olarak uygun bir şekilde yansıttığını belirlemek amacıyla çeviri ve geri çeviri süreçleri uygulanmıştır.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek için analizler yapılmıştır. Bu analizler genellikle faktör analizi tekniklerini içerir ve ölçeğin alt boyutları tutarlılığı test eder.

Madde Analizi: Her bir maddenin, ölçülen genel yapıya katkısı ve ayırt ediciliğini belirlemek üzere madde-toplam korelasyonları ve diğer istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, ölçüm sonuçları zaman içinde ve farklı durumlarda tutarlılığını göstermek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada incelenen temel güvenilirlik yöntemleri şunlardır:

İç Tutarlılık Güvenliliği: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu belirlemek için **Cronbach Alfa** katsayısı gibi iç tutarlılık istatistikleri hesaplanmıştır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, maddelerin aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenliliği: Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek amacıyla aynı örnekleme belirli bir zaman aralığıyla iki kez uygulanmış ve sonuçlar arasındaki korelasyon incelenmiştir.

Faktör Analizi

Türkçe formun yapı geçerliliğini desteklemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal Öz-bilinç Ölçeği'nin teorik olarak öngörülen boyutları (Özel Öz-bilinç ve Kamusal Öz-bilinç) Türkçe verilerde de ortaya çıkıp çıkmadığını test etmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin çok boyutlu yapıları Türkçe örnekleme de geçerli olduğu ve öz-bilinç yapıları tarafından temsil edildiği belirlenmiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 5'li **Likert tipi** derecelendirme (0=hiç uygun değil - 4=tamamen uygun). Bu tip bir derecelendirme, katılımcıların maddelere ne kadar katıldığını veya maddenin kendisi için ne

kadar uygun oldu?unu dereceli bir ?ekilde ifade etmesini sa?lar.

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler ve Üniversite Ö?rencileri (Genellikle uyarlama çal??malar?nda bu gruplar kullan?l?r).

Age Group: Belirtilmemi?, ancak yeti?kin popülasyonu için uygundur.

Population Details: Çal??man?n yap?ld??? örneklem, Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi Dergisi'nde yay?nlanan makalede detayland?r?lm??t?r.

Test Methodology: Bireysel olarak uygulanan, ka??t-kalem veya dijital ortamda doldurulabilen öz-bildirim envanteri.

Anahtar Kelimeler

Öz-bildirim, Psikometrik Özellikler, Dilsel E?de?erlik, Madde Analizi, ?ç Tutarl?l?k, Test-Tekrar Test, Öz-bilinç.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: ahmet.akin@medeniyet.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Sorumlu yazar Ahmet Ak?n'?n ileti?im adresi, makalenin yay?nland??? tarihte Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi'ne ba?l?d?r.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2007 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler ve telif haklar?, sorumlu yazar Ahmet Ak?n ve yay?nc? kurum (Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi Dergisi) üzerinden sa?lanmal?d?r.

Makalenin tam metnine ve ek bilgilere a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: dergiler.ankara.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki adresten indirilebilir: oz-bilinc-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ak?n, A., Abac?, R. ve Öveç, Ü. (2007). Öz-bilinç Ölçe?i'nin Türkçe formunun yap? geçerli?i ve güvenirlik çal??mas?. *Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 257-276.

Öz-bilinç Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte doğrudan sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen akademik makalenin veya PDF dosyasının incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM